

4.
914

JEHOVAH SECUNDET!
DISPUTATIO METAPHYSICA
De
SUBSTANTIA SINGULARI
EJUSq; SUBSISTENDI MODIS,
NEC NON DE RATIONE CUR
ALIQUID SIT DICATURq;
SINGULARE;

Quam.

DUCE DEO

*Ex suffrāgatione & adprobatione ampliss. Facult. Phi-
losophicæ in illustri ac florentissimâ Regiâ
Academiâ Aboënsi,*

SUB PRÆSIDIO

VIRI PRÆCLARISSIMI

DN. M. JACOBI FLACHSENIL,
Metaph. & Log. Profess. ord. celeberrimi, præ-
ceptoris & mecenatis sui ætatem suspiciendi,

Liberalis exercitii gratiâ

*Ad publicum eruditorum examen placidamq;
censuram modestè defere*

ENEVALDUS NIC. WIDBECKIUS.
Smol. Reg. Stipend.

*In Aud. Superiori & maximo, die 29 Octob.
Anni Xersoyovias MDCLXX.*

A B O Æ

Excusa à PETRO HANSONIO Acad. Typog.

FRATRIBUS GERMANIS

Generosissimis, meritorum quoq; amplitudine,
Experientia laude, juris judiciorumq; prudentia, artium
liberalium claritudine atq; sincerâ virtute maxumè con-
spicuis Dominis hereditariis in Jacoula/ Kerren-
hem/ Ingoisbergh & Heimesfors/ &c.

Dn. NICOLAO Güldensålpe/ S.^a Reg. M.^{tis} Vi-
ro Fido ac Regiæ Revisionis Secretario:

Dn. DANIELI Güldensålpe/ Illustrissimi Co-
mitis Regn. Svec. Drotzeti &c. &c. Secretario:

Dn. SAMUEL I Güldensålpe/ Regiæ Academiæ
Aboënsis Bibliothecario:

Dominis, Evangelis & Favitoribus propensissimis

S.

Nobilem DOMINI, non accepit philosophia Platonem, sed
fecit: generosa enim res est, generosos animos habitat, nec
abjecta sed præclarissima curat. Sapientiâ & prudentiâ con-
stat, quibus in naturâ mortalium nil excelsius, nil augustius. Sa-
piens & bona anima, unum hominis bonum, quod sine philo-
phiâ non possidetur. Insita nobis est artium cupidio, naturali sci-
endi laboramus desiderio. Quod vel infantes qui vix ore blæfulo
Balbutire quædam possunt quid hoc, quid sit illud quæritantes do-
cere possunt. Puerorum oculis cum aberrant pecudes, inaniq;
lasciviunt strepitu, quid moliantur animis suspensis scire aven-
t. *Natura igniculos nobis dedit sciendi & ingenii nostris semina in-*
nata virtutum, quæ si adolescere liceret, ipsa nos ad beatam vitam
naturam perduceret Cic. L. 3. Quæst? Tuscul. Ita cupiditatum ma-
xima est sciendi lubido. Hanc adimpler philosophia mentibusq;
nostris vestem ignorantia exuit. Et res & rerum exponit causas,
animumq; firmat & reddit beatum. Veram non in iis, quæ
extra-

extra sed quæ intra nos sunt felicitatem delitescere monstrat.
Vera bona non sunt, quæ nostra non sunt. Nostra non sunt
quæ amittere possumus. *Vos* ó *Generosissimi Domini* & accepit &
fecit philosophia nobiles. Accepit nobiles genere: fecit nobiles
virtute. Accepit nobiles sanguine; fecit nobiles sapientiā. Prae-
claram quippè celebri huic sapientiæ & prudentiæ impendebatis
operam matri. Quin & juris-prudentia, quam immortali cum
gloriæ fœnore suscepistis tractandam, philosophiæ originem debet.
Ulq; dare horas, dare vitam ipsam prudenter inter vos constitu-
istis. Habet enim omnis ætas ut magnificum aliquid edere queat.
Gloriosum vobis est majorum obtinere splendorem, sed & glori-
osius propriæ quod fulgeatis virtute. Sed quia, quæ vestra modestia
est, id à me non expectatis, ut laudum vestrarum agam præconem.
In his non ibo longius. Praeclaram vestram virtutem patriæ sci-
unt deprædicare cives. Ego vero exigui hujuscæ mei Academicæ
laboris dedicatione, testari tantum volui, meum ergà vos splendi-
damq; familiam animi adfectum. Vestra namq; ac beatioris & dul-
cioris memorie parentis, totiusq; familie ea in me beneficia pu-
blicè privatimq; extitere hastenus, ut quamvis mihi omnem satis-
faciendi spem præripiant, voluntatem tamen relinquant. De qua
ut nunc saltem pluribus constet *έρεχυγον* hoc, industriae qualis-
euq; specimen, vobis tanquam creditoribus meis offero. Patia-
mini humaniter obtestor, hoc grati animi *τεχμηγον* multis no-
minibus vobis obligati, generosos vestros subire vultus idq; beni-
gno aspectu dignemini. Facite insuper, me in vestro hærcere com-
plexu. Vivite DOMINI, gloriæ supremi numinis; solatio vestrorum
per longam ævi memoriam felicis. Valete Virtutis alumni, pa-
triæq; dulcem Vestrâ virtute in seculi famam dui exornate!

V. Generostatum

Observantissimus servitor

ENEV. WIDBECK. Author & Resp.

PRÆFATIO

Uli virtutis viâ ad gloriam grassari satagunt, ætatem, vires vel ingenium per socordiam defluere haud faciles admitunt. His namq; quærere adlaborabimus divitias, quas tinearum periclis vel furtivis manib[us] secula nulla exponent. Egregia videlicet ingenii facinora, quæ si-
cū animus, ipse, generis humani immortalis ille Rector dissilire vel concidere neclivunt. Quos thesauros, cum in
divite illâ rerum genitrice invenerimus naturâ, quæ nos
non tantum mentis celeritate ornavit, sed etiam sensus
attribuit tamquam satellites ac nuncios, nobisq; rerum
plurimarum abstrusas & necessarias enudavit intelligentias
quasi fundamenta scientiæ: Fallò querimur de ejus imbe-
cillitate, fortunæ adversitate ac ævi brevitate; *iniqua quippe est omnis malè transacta querela atatus.* Cum præsertim, tam mul-
ta, tam varia sint *malorumxxix;* præclaræ animi artes, gloriæ
nutrices, quibus summa claritudo paratur, nominis immor-
talitas. Non nos enim cœlestis favor ad pastum sicuti cœ-
teras animanteis eunctas abjecit, sed ad *Veri contemplationem*
& *Boni actionem* finxit. Quæ duo, animum nostrum scien-
tiæ Domicilium ac virtutis palatium, perfectione ita ornant,
ut egregiam gloriolæ imaginis divinæ nobis videamur por-
tionem consecuti. Ut ergo habeat in quo occupabitur
ingenium (inertiae namq; se quam mancipasse, non est ali-
ud in naturâ mortalium iniquius) placuit mihi præclarum hoc
scientiarum Reginæ Metaphysices descendere theatrum, atq; heic
materiam hanc coronâ & laude suâ nunquam defraudandam,
ut ardiam & subtilem, ita & scitu necessariam & incredibili
& præclarâ quâdam utilitate affluentem, pro modulo
ingenii ire speculatum. Et proporrò publicæ Doctorum
dilquisitioni dare ventilandam. Feci id imprimis, ut almi-
rerum

erum conditoris, entium entis cui accepta cuncta refere-
mus, celebrarem laudes; fidelemq; & assiduam publico-
rum præceptorum informationem (quibus quidem majora
debeo) gratâ circumferrem memoriâ ac testificatione: Et
deinde ut ingenij vires & in hoc clariori studiorum genere ex-
perirer. Bonorum judiciis, præsertim animum per doctrin-
arum volumina mittere amantium, quin adfulgeat candor
nullus dubito. sit E. in Nomine Domini.

Momentum Primum.

THESESQ; I.

SCIRE desideranti, cur seorsim suscepimus tractationem
substantia singularis, missis divisionibus substantiæ in *U-*
niversalem & *singularem*, in *primam* & *secundam* quæ præce-
dere adsolent; hasce modestè & sine præjudicio magnoru-
m virorum rationes sistimus ponderandas. Non adeò
Metaphysici esse arbitramur muneris, istas *substantia* conside-
rare divisiones; non *prima* (α) quia *universalem substantiam*
extra mentem nullibi reperies. (β) Quia, si in vulgi senten-
tiam ire placeret, potius *entia* est, quam *substantia*, cum haec
non solum, sed & *accidens*: *universale* sit vel *singulare*.
Moltò minus *secundam*, cum ea planè sit logica: *Substantia*
quippè nec *prima* nec *secunda* dicitur, nisi respectu logi-
co, ratione *prædicationis*; unde, in *Logicis à philosopho*
substantia prima definitur, quod neq; de *subjecto* dicitur,
neq; in *subjecto* est; isto modo distinguitur à *Substan-*
tia secundâ, quæ de *subjecto*, (*puta propositionis*) dicitur,
hoc, ab *accidente*. Itaq; nobis divisiones istas inoffenso
videmur pede nos *præterire* posse. Sufficit *Metaphysico*
substantiam meditari *singularem*, Cui Soli distincti subsistendi
modi convenient. Quarè & nobis sequens thesis illam
definiet,

2. Substantia Singularis est substantia Unitate numerica determinata atq; incommunicabilis.

Primus labor & prima cura erit id mentis subjicere scrutinio, quod nos in cognitionem rei deducit; Quā spartā, cum defungitur definitio, illam ē re fore suasu Ciceronis off. 1. existumanus, præmittere explicandam; primō nominalem, quæ ἐν μολογίᾳ, ὅμων ριξ & οὐνων ριξ vocis absolvitur. ἐν μολογίᾳ, cum sit intellectu facilior & paſsim apud Authores obvia, relinquimus hic intactam.

3. Ομωνυμία paucis nobis expendenda venit; Sumi potest cum primis vox substantie singularis tripliciter. (1) *Nimis latè* pro omni Ente singulari in genere. Arist. de categor. c. 5. 20. (2) *Nimis Angustè* pro subjecto Singulari, nam ut accidentia suo modo subjecta sunt, ita substantiae quandoq; adiuncta. conf. B. Thur. inst. log. p. 209. (3) *Adequate*, pro ente singulari per se subsistente. Idq; duplicitè. (a) *Logicè seu pradicamentaliè* pro ut ens singulare, finitum, compleatum, per se subsistens sustinensq; accidentia designat: quā ratione solas ad creaturas, ceu entia finita & completa restringitur. Vel (β) *metaphysicè* seu *transcendentaliter*, in plenissimā suā ampliatione spectata, prout præscindit à substantia singulari, creatā & increatā, finitā & infinitā, completā & incompletā, denotatq; omne ens singulare per se subsistens; quam substantie singularis acceptiōem ratio nostri instituti postulat.

4. Συνωνυμία in his delitescit; Retrocurrunt cum Substantia Singulari, (α) *Individuum*, Græcis ἄτομον; quia & id dividi entitatē, seu in plures entitates qualis est ipsum dispeci adeoq; multiplicari plane abnuit. Unde neq; persi multiplicationem, neq; per sui divisionem inferioribus potest communicari. Sed observes volumus, non æquipollere, substantie singulari individuum, (1) *Logicè* & pro eo acceptum, quod

quod continetur tantummodo sub specie specialissimā. Neq;
(2) in laxiori significatu sumptum, prout non tantum substantiis sed etiam accidentibus convenit quæ etiam individua sunt licet devrēgōs. Sed prout πρώτως ac famosiori significacione de solis substantiis dici atq; pro quolibet singulari substantiali venditari adsolet. (3) substantia prima, non logica, quæ individuum prædicamenti Subst. est, sub specie contentum. Sed metaphysica, purè & in esse absoluto specata, abstractaq; à certo subsistendi modo, quæ singularis est, & dicitur prima, non quidem ordine naturæ, quo universalia singularibus priora existunt. Sed (1) vel ob maximam ab accidentibus distantiam, à quibus non tantum conspiciuntur distare substantiæ secundæ, cum & illæ sint in alio, puta in singularibus. Vel (2) in respectu ad substantiam secundam, cui instar Fundamenti prima subst: substat. (γ) Hoc aliquid. Hic enim hæc & hoc sunt notæ individuationis. neq; substantia secunda est hoc, sed potius in hoc. De his adisis Arist. de categor. c. 5. 20. D. Calov. met. part. sp. p. 31. Stratem. met. part. sp. p. 819. Stahl. part. sp. de divis. subst.

5. Nunc ad enotationem definitionis realis movebimus pedem. pro conceptu convenientia in datâ descriptione, (quam pro perfectâ definitione quidem non venditamus, nec illam accuratam in tantâ rerum abstractione desiderabis) Substituimus substantiam; cum sit latius quid, substantiam primam & secundam sub se complectens, licet non ceu species univocas, quæ sicut & vera genera in prædicamentis veniunt quærendæ. Singularis vero substantia, prout à nobis spectatur terminus est transcendens Prædicamentum Subst:

6. Verba in definitione, Substantia Unitate numericâ determinata, non tantum conceptum differentia indigitant: Sed rationem etiam, quâ quid singulare constituitur seu principium

pium individuationis ritè exprimunt: Quo de, paulò post
divina ope adjuti differemus'.

7. Ultimò, in conceptu differentia addidimus incomunicabil-
lem esse subst: sing. Ubi per incomunicabilitatem intellectam vo-
lumus, Indivisionem entitativam, seu negationem communicationis
κατὰ μέθεξιν, quæ essentiale in inferiobus juxta participa-
tionem importat multiplicationem, quâ ratione genus com-
municat sese speciei, speciesq; distinctis & σωματίis individuis'. Non vero ¹¹communicabilitatem subsistendi, quam qua-
tal is substantia singularis haudquaquam importat. Nam et-
jamsì nulla substantia seu essentia singularis, in plura possit & σωματίis
diversa individua dividii, communicatione κατὰ μέθεξιν,
posse tamen optimè communicatione καθ' ἐνότητα, κατὰ
περιχώρου, καθ' οὐσιαν, αλογόησιν & ουρδύσιν, di-
versis subsistendi modis eam multiplicari atq; communicari
adserimus. Ut in divinis, unam numero essentiam seu sub-
stantiam tribus subsistentiis seu personis credimus esse com-
munem. Sine tamen sui, vel multiplicatione vel divisione.
Sic unam numero animam diversis potentiis esse commu-
nem, unum numero ens modis commune diversis faciles
admittimus. Conf. Antecrell. Calov. p. 1775. B. Thur. inst.
log. p. 51. Thur Metaph. de communic. & incomunicab.
From. met. lib. 2. cap. 12. Cal. met. d. part. sp. p. 36. Ebel.
met. p. 50. de sing. & univ. Jac. Mar. met. L. I. thes. 8.
p. 308. & Scarf. met.

8. Explicatam sic definitionem excipit divisio. Etsi sub-
stantia singularis purè & in esse absoluto considerata, has divi-
siones penitus respuit, quia à certo subsistendi modo tunc
abstracta est. modificatè tamen spectata seu ratione status sui in
completam & incompletam dividii amat. Incompleta est que alte-
rius σωματίis seu subsistentia subsistit. Idq; modo duplici vel
enim est incompleta ex se, vel aliundè, illa digitur αρυκόσατε
quia

quia ei per naturam suam complete subsistere repugnat, & desiderat naturam suam alteri communicari, seu naturam sua communicabilis est alteri. Quales incompletæ substantiæ sunt partes, quas suam naturam toti communicabiles facimus; quibus tamen sicut & omni Enti propriam existentiam omnino vendicamus, & tribuimus. Hac verò ratione status sui tantum incompleta est, non naturam suam, & dicitur εὐκόσατρος substantia, quæ propriâ subsistentiâ sibi naturam debitam destituta est, propter arctam cum aliâ naturam unionem, cuius subsistentiâ subsistit; naturam tamen suam alias completa, completa vero semper vel si fuerit alteri naturam unita in essendo. Quales incompletæ in subsistendo substantiæ singul. sunt; humana Christi natura, ignis in ferro ignito, sal in aqua salsa. &c. Haec enim omnes propriâ & ultimata subsistentiâ per unionem destituuntur. Subsistere tamen eas dicimus, quod non tantum suppositi & personæ est, sed etiam εὐκόσατρος. nam non id dicitur solum subsistere quod propriam subsistentiam habet, quæ ex ipsa natura resultat cœ modus substantialis, sed etiam quod habet subsistentiam aliunde communicatum loquitur Bargerſdīc: p. 2. met. c. 2. deinde quidam bīl. libellus ononis in foliis 1000.

9. Subsistens verò incompleta, talis est duplicitè vel. intrinsecè vel extrinsecè. Intrinsecè incompleta subsistens est, cui per naturam completem subsistere repugnat. V. G. Subsistens animæ rationalis intrinsecè & ex se semper incompleta est, sive actu informat corpus, sive extra id sejuncta existit. quia semper communicabilis est sui naturam. Nec ullum à corpore seclusa modum habet positivum communicationi refragantem. Unde in statu separationis nec suppositi, nec personæ nomen nos illi præsumimus vendicare. Nam si in subsistendo esset completa secreta, tum mutaret naturam suam, quæ corpori unita & quæ corpori non est unita, quod absurdum est. Ecquis animam audet dicere denuo

corpori uniendam esse denuò suam iuxtas ars vel personalitatem amissuram. Substantia vero incompleta extrinsecè est, cui non repugnat natura sua completem subsistere, sed perfectior illius subsistendi modus seu ratio, aliundè præpeditur, ob statum externum, & ob unionem cum aliâ naturâ, cui per se & suâ naturâ non desiderat communicari. Talis subsistentia dici potest, in ferro igoito ignis, salis in aquâ salsa &c. conf. Suarez. metaph. Disp. 34. sect. 5. aliosq;

10. Substantia vero singularis completa est, qua habet ultimatum completa subsistentia actum suâ sibi naturâ debitum. Hæc substantia dicitur à Iuxta ars, quia per se subsistit perfectissimo quodam modo, completa, puta, subsistentiâ ac ultimata; ut ratione alterius subsistentiæ, nec terminari nec perfici queat. Appellatur quoq; ob completiorem iuxtas ars rationem iherosar, propriâ quippe sibi gaudeat subsistentiâ suâ è naturâ resultante & non sibi aliundè communicata. Materiale hic est substantia completa. Formale hisce exprimitur, (a) quod habeat ultimatum completæ Subsistentiæ actum. Non sufficit. L. substantiam esse naturam quandam completam ratione essendi, sed etiam ratione maximè subsistendi & quidem incommunicabiliter. (B) Quod habeat actum subsistendi suam sibi per naturam debitum & non aliundè prævenientem. Hinc excludi colligas vi materialis animam rationalem, & unitam & separatam partesq; omneis. vi formalis omnia illa, quæ actu hoc ultimato sibi naturâ debito, destituuntur: ut humana Christi natura. sal in aquâ salsa, ignis in ferro ignito &c.

Secundum Momentum.

11. Sola ergo suppositum Et persona sunt talia à Iuxta ars, seu substantia eo modo quo diximus in precedente thesi completa.

Quae

qua duo hic non facimus species distinctas compleæ substantiæ, cum realem differentiam non admittant. Sed se tantummodo ut latius & angustius respiciant distinguunturq; solum secundum materiale seu subjectum, prout est intelligens vel non intelligens non secundum *Formale*, quod supposito & persona est idem, sc. ipsa àv. d. v. aq. ē. i. a., ultimata, hoc est, substantia seu incommunicabilis subsistendi modus, de utroq; non nil dicemus Confer. And. Frommum Met. p. sp. de subst. sing. Clar. And. Thuron. Met. p. sp. p. 337. Calov. met. d. p. sp. p. 52. & seq. Jacob. Martini met. Exerc. L. 1. Theor. 1. p. 327. Stratem. met. p. 20, Ebel. met. p. 205 Stahl p. 458.

2. *Suppositum itaq; est substantia singularis in substi-*
stendo ultimate completa.

Accipitur suppositum præprimis modis 4. (α) contradicitur à Personâ, qua ratione discrimin inter suppositum & personam cernere licet in materiali, in quantum hac est in naturâ intelligenti, vel (β) generalius prout sub se comprehendit personam, atq; indifferentè se habet ad substantias intelligentes & non intelligentes, adeoq; ut dixi personâ latius & in ad illam respectu, ingenium generis videtur sibi induere. sed verum non est; persona autem tantum ad naturas restringitur intellectuales atq; ita, omnis persona est suppositum, sed non versa vice. Hic equus, hæc arbor, suppositum est; persona verò neutquam. (γ) Materialiter seu concretivè & dicitur tantum de substantiâ; & sic illud jam descriptum reliquimus. (δ) Formaliter seu abstractivè & dicitur substantia, seu ultimo complectus independens atq; perfectissimus naturæ substantialis modus, qui alia tum voce exprimitur: nempe suppositalitas audiatur.

3. *Per substantiam singularem descriptum dedimus suppositum.*
scias tamen subst. sing. genus non esse, etjam si suppositum,
ex genere sit substantiarum, cum sit modus substantialis tran-

scendens. Neq; esse plane idem suppositum & substantiam singula-
larem completam: superaddit enim aliquid illud huic in essen-
do completa, sc. certum substantiale modum, cuius vi in sub-
sistendo sit incommunicabilis. Latius etiam quid est subst. sing.
hoc; Non omnis enim substantia singularis in essendo comple-
ta est suppositum, quod tantum in divinis valere nonnulli con-
tendunt, sed in creaturis esse illa eadem semper; exules faci-
entes à nomine substantiae saltim partes. Nos verò non du-
bitamus statuere illa etiam in creaturis differre. Dantur enim
substantiae singulares in essendo completae quæ non sunt par-
tes ut humana Christi natura, sal in aquâ salsa &c. supposita
tamen ea esse nullâ inducimur ratione ad assentendum.
Cum ultimâ subsistentiæ determinatione propriâ careant, &
in alio determinentur ultimatè atq; ab alio in subsistendo de-
pendant. Ut ignis à ferri igniti subsistentiâ aurum à sub-
sistente poculi deaurati.

4. *Materiale suppositi in descript: substantia singularis est com-
pleta: nam accidentia non sunt supposita. Formale est à vđvta ag-
èia seu ultimatè completa subsistendi ratio. Quod exprimit
vox ultimata; Quæ tantum dixisse denotat: suppositum subsi-
stere, independenter, perfectissimè atq; incommunicabiliter.*

5. *Incommunicabile est suppositum (α) quia non habet ab alio
participatam & communicatam subsistentiam sed proprium
& ultimatè terminatum subsistendi complementum (β) quia
alijs supposito, quatenus inquam suppositum suam non commu-
nicat suppositi rationem. Censemus ergo cum suppositum alteri
uniatur suam amittere suppositatatem subsistereq; subsistentiâ
communicatâ. Sic ignis cum unitur ferro, amittit suam ulti-
matam subsistentiam & subsistit subsistentiâ ferri. notabis ta-
men cum dicamus suppositum esse incommunicabile, non illi
negamus (1) communicabilitatem intellectualem. neq; (2) com-
municabilitatem ad aliquam naturam, ut sc. eam terminet, qua-
ratione ferrum terminat sibi ignem unitum &c. tm. de supp-
p. -*

6. Persona est suppositum intelligens.

Originatem vocis personae primò spectare adlubescit. Dicitur enim persona (α) quasi per se sonans, veluti in comædiis personæ res cantu suas agere solent & unaquæq; persona per se sonans auditur. (β) à græcis περιέχοντι vel περιέχοντι (γ) dicitur quasi per se una. Notationes istas in medio linquimus. Hanc acceptamus, quia persona nobilissimâ ratione est per se una singularis & individua, perfectissimâ subsistendi gaudens ratione. Homonymiam brevitati studentes hac vice præterimus.

7. Data descriptio personam in concreto describit & loco generis ponimus suppositum, cum sit latius quid, neq; cum hæc plane idem. Cum hæc illi etiam aliquid superaddit videlicet naturam intelligentem.

8. Materiale persona est substantia individua completa & intelligens quod & convenit cum materiali suppositi præter hoc unicum, personam tantum in naturâ reperiri intellectuali: referimus itaq; conditionem intelligentis ad materiale seu conceptum convenientiæ, non vero ad formale seu conceptum differentiæ ut non pauci veterum, & veterum vestigia legentes volunt. Sed non tam benè quam usitatè. Conceptus quippe differentiæ personæ non est aliud à conceptu differentiæ suppositi. Nam sicut verum genus in his ceu transcendentibus locum non invenit, ita neq; differentia. Est itaq; ut dictum, formale persona & suppositum & incommunicabilitas in subsistendo, quo plane est idem cum firmali supposito. Ergo in solo materiali differentiam quæres. Vel penetrantius. Suppositum de quâvis persona, substantiâ singulari completa, & incommunicabili dicitur. Persona vero tantum est substantiæ individuæ completae intelligentiæ subsistentia. Ita ut omnis quidem persona sit suppositum & omne suppositum individuum, sed non omne individuum est suppositum nec omne suppositum persona.

9. Abstractum personæ est personalitas, quæ est suppositalitas substantiæ intelligentis, seu modus subsistendi perfectissimus excludens sustentationem ab alio quamcunq; quæ in subsistendo dependentiam infert: quo modo substantia intellectualis ultimâ, hoc est independenter, perfectissimè & incommunicabiliter subsistit. Accuratus puta personam describi abstractivè & formaliter, rationem modi substantiæ i. e. subsistentiæ exprimentem, quam concretive & materialiter substantiam ipsam, seu essentiam implicantem. Quod dictum volumus contra non nullos contrariæ opinionis satellites, dicentes: hominem, Angelum &c. substantiam esse tantum, & non subsistentiam: ratio iis subest, quia ens non est entis modus. E. neq; personam subsistentiam esse. Ast, ad rem præsentem argutiae istæ non spectant, nam hic non queritur, quid Angelus quidrè homo sit naturâ sua, sed quid sit id, quo Angelus, quovè homo persona est, & in esse persone formaliter constituitur. Quod profectò, non est esse substantiam: alioquin omnis substantia persona esset; sed est esse substantiam incommunicabilem & *αὐθικητον*. Non. E. valebit heic inferre. O. persona est subsistentia N. homo est subsistentia E. N. homo est persona. Cum major loquatur de persona abstractivè & formaliter sumptâ, minor vero de illâ concretivè & materialiter consideratâ.

10. In suo materiali spectata persona distingui vult in finitam & infinitam. Concernit hæc divisio substantiam, quæ materiale personæ est. Infinitæ solæ sunt persona divinæ. Finitæ vero Angelicæ & humanæ. Notes volumus distinctionem hanc non esse univocam, neq; equivocam, sed analogam, idq; secundam analogiam attributionis. Nam etiam si definitio personæ transcendentalis, etiam personæ divinæ conveniat: modus in attributionis longè excellentior ac eminenter est, qui Deo convenit, quam qui personis applicatur finitus.

nitis. Hinc observare queas personam in homine, idem esse quod in aliis suppositum. Et sicut ratio suppositi, longè excellentiori modo est in homine quam in brutis, ob naturam intelligentem, quā quoq; persona dicitur. Sic longe excellentiori modo esse rationem personæ in essentia divinâ quam in naturâ finitâ ob naturæ divinæ excellentiam, adisis Jac. Martin. de trib. Eloh. & Wietzendorfz.

11. Distare itaq; personas divinas seu infinitas & creatis & finitis, Angelus puta ac hominibus, infinitus modis censemus: Hanc eminentiam in hac rerum caligine cum cognoscere non valeamus; non inde peculiare nomen sumere & Deo sicut in specie naturis intellectualibus nomen persona tribuere possumus. Sed in penuria vocabulorum res divinas exprimentium hoc retinemus. Ita misericordia, justitia, aliaq; attributa, similibus quidem nominibus de nobis dicuntur: sed modo plane alio. In nobis enim si quæ sunt, accidentia sunt. Dei vero justitia & misericordia ipsissima ejus essentia sunt. Habuit E. Divina substantia aliam longè rationem in respectu ad personalitates quam substantia Angelica & humana: De qua differere nostri hac vice non est instituti. Cognoscere eam desiderantem ablegatum volumus ad Theologos: ad Excell. Dn. Doct. Enev. Sven. Synops. Theol. p. 24. Dn. Doct. Calov. met. d. part. gen. p. 526. & 527. part. sp. p. 96. aliosq; hoc tantum dicimus: Deum, sicut est infinitus, ita finitorum subsistendi modum eminenter antecellere.

Tertium Momentum.

1: Nunc breviter scire avemus, in quo ratio singularitatis seu individuationis, quam hecceitatem veterum quidam vocitarunt confessit. De quo perplexè magis, quam fruquose pluribus loquuntur Scholastici;

Varias apud varios de hac vexatissimâ controversiâ reperi licet sententias. Contendunt quidam accidentia communia

munia, non quidem unum, sed multa simul sumpta individuationis principium esse. V. G. Esse filium Davidis, regem esse splendissimum populi Israëlitici, esse talis vel talis figura linamentorumq; qualitatis, principium Salomonis esse ceu certi individui humani: quam sententiam à vero longè resilire jucicamus, cum accidenti repugnet planè substantiae principium esse.

3. Quotundam palato hæc sapit sententia: *Individui substantialis rationem esse in ipsâ quærendam existentiâ adeoq; per hanc naturas communes fieri singulares. Quam absurdam inde arbitramur, quia existentia etiam accidentibus convenit. Id autem quod substancialis & accidenti est commune, substantialis individui principium esse nequit; sed si existentiam intellexerint singularem, talem, quæ substancialis singularis synonymum est, minus forent absurdii.*

4. Quidam ponere amant rationem singularitatis in materia signata, sub certâ quantitate & certis dimensionibus considerata, vel prout affecta est actu quantitate. Alij in aliâ materia non quantitate affectâ, sed potius in potentia proxima materia, vide Scot. Fonsec. Cajet. Capreol. aliosq;: quarum neutra nobis probatur, non prior, quia materia quantitate & dimensionibus adfecta, ad naturam entis per accidens accidere videtur. Quippe substancialis & accidente constat, quod non potest quia tale individui substancialis principium esse. Neque posterior, nam sicut illa ratio non est in materia, ita neq; in ejus potentia proxima.

5. Alii, qui tertiores putantur & pleriq; ex recentioribus unanimi suffragio docent hanc materiam & hanc formam principia individuationis esse: has præ se ferentes rationes: eadem esse substantiae principia consideratae in singulari, quæ sunt ejus consideratae in communi. Vid. Svaretz. Durand. Stal. Stratem. Ebel. Wuzendorf. Quæ omnia non sine acumine, non sine

tonamine. Si de principiis physicis substantiæ materiata, solummodo foret sermo. Sed cur non huc efficientem & finem omnes trahunt, cum etiam principia physica sint. Ast loquatur physicus physicè & metaphysicus metaphysicè. Cum rationem singularitatis in metaph. venamur, physicum non quærimus principium. Non heic investigamus id, ex quo substantia constat. Sed id, quo individua est. Non determinatam hic sectamur ratiōem, sed abstractam, quæ omnibus substantiis singularibus convenit. Si verò Hac materia, hac forma, principia individuationis essent, quomodo substantiæ immateriatae & simplices singulares dici possent; Quæ materia & forma deſtituuntur? Quis neget Deum, in omnī ævum celebrandum & laudandum! Substantiam esse singularē? Quis hunc Angelum? Ubi tamen materia? Ubi forma? Anima hujus hominis est forma, Hac anima & in statu unionis & in statu separationis substantia est singularis. ubinam quæſo ejus forma? ejus materia?

6. Alii alias de hac singularitatis ratione sententias & judicia ferunt. Nos vero, nostram de re hāc paucis mentem aperiemus, paucisq; rem hanc expediemus. Ut itaq; una quæq; res actum suum individuum & entitatem habet per se ipsam, sine aliquo adventitio; Ita etjām substantia individuum suum actū per se metipsam obtinet. Ipsaq; natura suæ ejusdem individuationis principium est. Quid E. pedem certam in dubio figemus? Ratio enim formalis substantia singularis ritè exprimitur hisce: Quod sit unitate numericā determinata. conf. th. 6. Mom. 1. Intelligas hic volumus unitatem transcendentalē, accipiasq; hic ita determinationem, nè aliqua finitudo vel compositio subinferatur. Abstrahere enim prius diximus substantiam singularem à finitā & infinitā, simplici & compositā. conf. th. 3. mom. 1. Adeoq; solum determinationem quidditativam indigitatam heic

D

dare

dare allubescerat, quatenus nempè, ad hoc aliquid definitam sit, non quidem per superadditam aliquam differentiam specificam, sed per restrictionem numericam, quā omnibus universalibus contradistinxit. Tantum hāc vice. Οὐτὲ τῶν ὅντων Θεῶν, τῷ ἡμῶν εν πᾶσι τοῖς καλοῖς θογῆσθαι, μόνῳ δόξῃ.

Ornatissime WIDBECHI, fautor & amice per dilecte,
Moliri Te Vido disputationem argumenti rari. Rette facis quod probatam industriam tuam servas; recteq; quod vulgaria non occupas: ita quippe divinare datur, quid ferant anni tui sequentes, quos ego prosperos ac felices voveo animitus. Vale.

honoris & amoris causa scripsi
PETRUS Bāng/ h. t.
Acad. RECTOR.

AD JUVENEM

Ingenio & eruditione laudatissimum,
DN. ENEVALDUM WIDBECKIUM; Regiae Academiae Aboensis alumnum, & S:ae Regiae Majestatis stipendiarium dignissimum, amicum meum singulariter dilectum, de substantia singulari, egregie, differentem:

Cujus in illustri laudes Helicone manebunt,
Miscerbit curis non alieni suis.
Non aliter repetet quæ spectant præmiæ Musas,
Candidus in populo ut luceat artis honos.
Ergo tuum sophiæ studium doctissime WIDBECK
Cœteraq; ingenii dona probanda tui,
Non nequeat Pallas Parnassi in vertice, Musas
Dum recolit, multis commemorare modis.
Rectior est trames quem calcas, iste laborum
Ostendet metas, quo penetrare decet.
Hinc ætatis erit venturi temporis annis
Præsidium virtus, gloria, magnus honos.
Sic patriæ laudes, sic ornamenta parentum.
Illustrare olim mentis honore queas.

honoris & amoris ergo scripsi
JACOB. FLAGHSENIUS.

Qui in literis naviter operam dant praeuptamq; virtutis viam
ingrediuntur, innumeris molestiis atq; ærumnis expositi, præ-
mium tandem improbi laboris consequuntur; Nihil enim tam su-
blime natura posuit, quo virtus enit; nequit, nec quidquam in tam
abstruso reconditum est, quod sagaciter per vestigando indagare mor-
talium aliquis potis non sit: Ad labores enim sustinendos omnes
quidem homines nati sunt, non ut desidia semancipient, licet per-
multi, prob dolor, reperiantur qui non tam virtuti student, quam
genitalia curando summum hujus vita bonum metiuntur. Quidam
etiam somno indulgendo terminant, præcipites in perniciem ruen-
tes. Divino autem ingenio prædicti, fluxa hacce atq; vana nibil mo-
rantur; ea qua etatem ferunt concupiscendo animum suum omnium
rerum notitiâ imbuunt, ut earum originem, naturam qualemq;
soriantur exitum, possint perspicere, ut S, quid mortale atq; cadu-
cum, quidve aeternum divinumq; sit, ut ipsum etiam hujus universi
conditorem ac statorem penè prehendant. Sic generose tuae indolis
vis Prest: Dn. ENEVALDE WIDBECKI, otio te torpescere illece-
brisq; hujus mundi capi haud permisit, quin potius ut in musarum
castris sudares nomeng; tuum ab oblivionis injuria vindicares, ex-
citavit. Doctam itaq; tuam & eruditam vocem in hoc musarum
Athenæo personare facis, præcocos ingenii tui fructus depromens,
exquisite quoq; eruditionis, annos prevertentis, documenta dans;
materiam tam excelsi animi delubro adq; omnia magna nato di-
gnam, ingeniose insuper contextam, masculè quoq; tuendo. O diem
jucundissimam candidog; calculo notandam, quâ tu Ornatisseme
Dn. Respondens, nomen famamq; tibi publicè docta fundens verba
petis! Perge sic in posterum ut bene capisti, nam labor hic tibi
proderit olim. Nec iniquos rerum estimatores cures, qui cona-
tus egregios in pejorem partem rapere adsolent. Ne animi e-
mansiæ arguar, hic finem faciam; Omnem tibi felicem succes-
sum ex intimis cordis visceribus apprecans, utq; cuncta tua stu-
dia in divine majestatis gloriam, reipublica emolumentum, ami-
corum gaudium, tui nominis perennem memoriam vergant, cali-
dissimis ad trianum suspiris voveo: Qui hac non tam more, quam
intemera amicitia contestanda gratia.

Apposui

S A M U E L Guldensålpe.

Fratri Germano Charissimo:

SApientum qui vestigiis insistere amat, summâ nititur ope, nè
vitam silentio transeat: quod ipsum, per pulcrè seclaris frater
amande, dum vel in philosophiâ primâ, ingenii acumine plenam
atq; subtilem de *substantia individua*, materia satis arduâ, con-
scriperis disputationem eamq; præsidio sub claro publicè defenderis.
Opto insuper, ut Deus cunctipotens, qui sapientiæ te nasci voluit,
Tibi semper & ubiq; paterno suo auxilio adesse dignetur tuisq;
studiis benedicere. Vale!

Festino calamo in fraternali amoris symbolum
gratulabundus tantillum adposui

ISAACUS WIDBECK.

ingenium tuum, ad quævis morum & doctrina incrementa natum,
magnum creatoris est beneficij argumentum: unde majori etiam
tibi encomio vertitur, quod hasce ingenii tui dotes non incolas,
sed præclaris & assiduis eruditionis speciminibus voluisti auctas &
politas. Talia prescripsit tibi tua virtus, bone naturæ tua ductum
probæ es fecutus. Nec molestias fecisti te frangî: Nec infesta illa
novercantis fortune tela, quorum crebris quidem quassatus es iei-
bus ab incepto te deterrere potuere, quin porius favorem mundi,
qui asperitatem habet veram, jucunditatem falsam, certum dolo-
rem, incertam voluptatem timidam, quietem volueris spernere.
Deum solum in auxilium vocans, ad tantum eruditionis culmen fe-
licitèr accessum fecisti, ut omnes Te, frater dilexerit, admirerentur. O
te felicem, quem fata sive evehunt. O fortunatum, cui ad animi
sententiam studia sic florent! Votum quippè tuum tuorumq; im-
plevisti. Præceptorum es gaudium, Dulcissimæ matris tuae, cognati-
torum agnotorumq; solarium es: Tu fratrum sororumq; lumen,
commilitonum ingens studiorum es incitamentum. Hec cum in gy-
rum rationis revoco, muneras mei esse non inficior, tales felices suc-
cessus in studiis tibi tuisq; gratulari. Accipe E. hoc à me, ceu ami-
citia diligentieq; declarande & contestandæ argumentum. Vale!
Dabam Abogia Anno 1670. 12. Oct.

Tui officiosissimus

JONAS M. ANGELIUS
Wex. molandus.